

ستانہ کے سوشل سائیکالوجی

202573

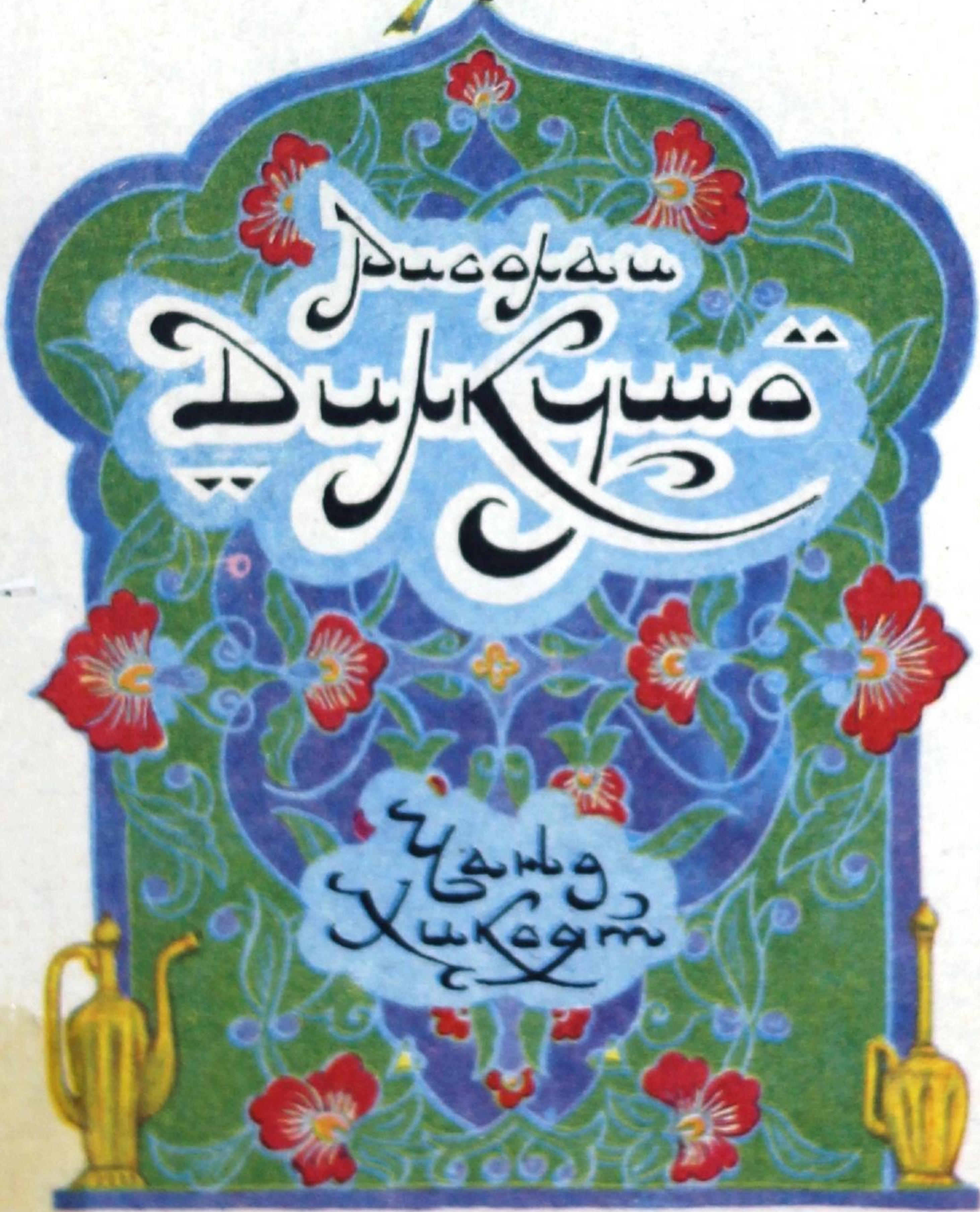
سوشل سائیکالوجی

قیس کبیر

سازگار سوشل سوسائٹی

شمس و ملک کے نام سے
۱۹۹۱

202543
Тоцкий

УБАЙДИ ЗОКОНИ

Гузаштагони Убайдулло аз Арабистон. Буданд Онҳо ба Эрон омада, дар деҳаи Зокони ноҳияи Қазвин сокин шуданд. Ва дар ҳамин ҷо Убайди Зокони соли 1280 (ба ривояте соли 1270) ба дунё омадааст. Таҳсили ибтидоияшро дар деҳааш гирифта, сипас дар мадрасаи Бағдод илм омӯхтааст. Замони тираву тори давронаш ўро гирифтори мӯхтоҷӣ менамояд. Аз ин сабаб соли 1341 аз Бағдод ба Шероз меояд. Чанд вақт осуда зиндагӣ мекунад. Аммо соли 1353 ба сари мардуми Шероз бадбахтии бузург меояд. Ҳокими Қирмон, ки шоҳи золим ва чоҳил буд, Шерозро фатҳ карда, рӯшанфикронро бо баҳонаи беимонӣ саҳт ҷазо медиҳад. Дар ин миён Убайди Зокони ҳам буд. У маҷбур мешавад, ки роҳ ба сӯи Ироқу Бағдод пеш гирад.

Дар Бағдод ўро напазируфтанд, «сару по бараҳнаи Шероз» аш номиданд. Дар ин вақт дар Шероз ошўб бархост ва шоҳи золим аз тахт ронда гашт, зиндагии мардум каме осуда шуд ва Убайдулло боз ба диёри худ баргашт. Ин соли 1359 буд.

Замони рӯзгори Убайди Зокони хеле ноором буд. Ҳамзамони ў Ҳоча Ҳофиз дар ҳаққи ин даврон гуфтааст:

Ид чи шӯрест, ки дар даври камар мебинам,
Ҳама офоқ пур аз фитнаву шар мебинам...

Анҷоми рӯзгори Убайди Зокони норавшан аст. Тахминан соли 1370—71 дар Шероз аз ҷаҳон гузаштааст, ки аз рӯи ин ҳисоб ў 91 ё 101 сол умр ба сар бурдааст.

Мероси гаронбаҳо аз ў ба мо боқӣ мондааст: «Ахлоқ-ул-ашроф», «Садпанд», «Даҳфасл», «Дилкушо», «Мушу гурба» ва боз достону ашъори бешумор.

ДАРВЕШ ВА ДУХТАРАК

Дарвеше ба дари хонае расид. Пораи ноне бихост.
Духтарак дар хона буд. Гуфт:

— Нест.

Гуфт:

— Чӯбе, химае (ҳезуме).

Гуфт:

— Нест.

Гуфт:

— Пораи намак.

Гуфт:

— Нест.

Гуфт:

— Кӯзаи об.

Гуфт:

— Нест.

Гуфт:

— Модарат кучост?

Гуфт:

— Ба таъзияи хешовандон рафтааст.

Гуфт:

— Чунин ки ман ҳоли хонаи шумо мебинам, даҳ
хешовандони дигар мебойд, ки ба таъзияи шумо оянд.

АЪРОБИ ВА ХАЛИФА

Аъробиро пеши халифа бурданд. Ӯро дид бар тахт нишаста ва дигарон ба зер истода. Гуфт:

— Ассалому алайк, ё Оллоҳ!

Халифа гуфт:

— Ман оллоҳ нестам.

Гуфт:

— Ё Цабраил!

Гуфт:

— Ман Цабраил нестам.

Гуфт:

— Оллоҳ нестӣ, Цабраил нестӣ, пас чаро бар он боло рафта, танҳо нишастай? Ту низ ба зер ой ва дар миёни мардумон биншин!

СУЛТОН МАҲМУД ВА ТАЛҲАК

Султон Маҳмуд сар ба зонуи Талҳак ниҳода буд, гуфт:

— Ту даюсонро чи бошӣ?

Гуфт:

— Болиш.

СОҲИБДЕВОН ПАҲЛАВИ ВА АВАЗ

Соҳибдевон Паҳлавӣ Авазро гуфт:

— Якеро, ки акле дошта бошад, пайдо бикун, ки ба чое фиристодан меҳоҳам.

Аваз гуфт:

— Эҳ хоча, ҳар киро ақл буд, аз ин хона берун рафт.

ДУЗДИ

Дари хонаи Ҳачӣ бидуздиданд. ӯ бирафт ва дари масциде барканд ва ба хона мебурд. Гуфтанд:

— Чаро дари масцид баркандаӣ?

Гуфт:

— Дари хонаи маро дуздидаанд ва худованд ин дуздиро мешиносад. Дуздиро ба ман супорад ва дари хонаи худ боз ситонад.

ДАЪВОИ ХУДОЙ

Шахсе даъвои худой мекард. ӯро пеши халифа бурданд. ӯро гуфт:

— Порсол яке ин чо даъвои пайғамбарӣ мекард, ӯро бикуштанд.

Гуфт:

— Нек кардаанд, ки ӯро ман нафиристода будам.

КУЧОШ МЕБРАНД?

Чанозаеро ба роҳе мебурданд. Дарвеше бо писар бар сари роҳ истода буданд. Писар аз падар пурсид, ки:

— Бобо, дар ин чо чист?

Гуфт:

— Одамӣ.

Гуфт:

— Кучош мебаранд?

Гуфт:

— Ба чое ки на хурдани бошад ва на пушидани, на нон ва на об, на ҳезум ва на оташ, на зар, на сим, на бӯрӯ, на гилем.

Гуфт:

— Бобо, магар ба хонаи мо мебарандаш?

НАҲВӢ ВА МАЛЛОҲ

Наҳвӣ (донандаи илми забон) дар кишти буд. Маллохро (ба киштирон) гуфт:

— Ту илми наҳв омӯхтаӣ?

Гуфт:

— На.

Гуфт:

— Ними умрат беҳуда рафтааст.

Рӯзи дигар тундбодде баромад. Киштиро бими ғарк шудан пеш омад. Маллоҳ ӯро гуфт:

— Ту илми шино омӯхтаӣ?

Гуфт:

— На.

Гуфт:

— Тамоми умрат беҳуда рафтааст.

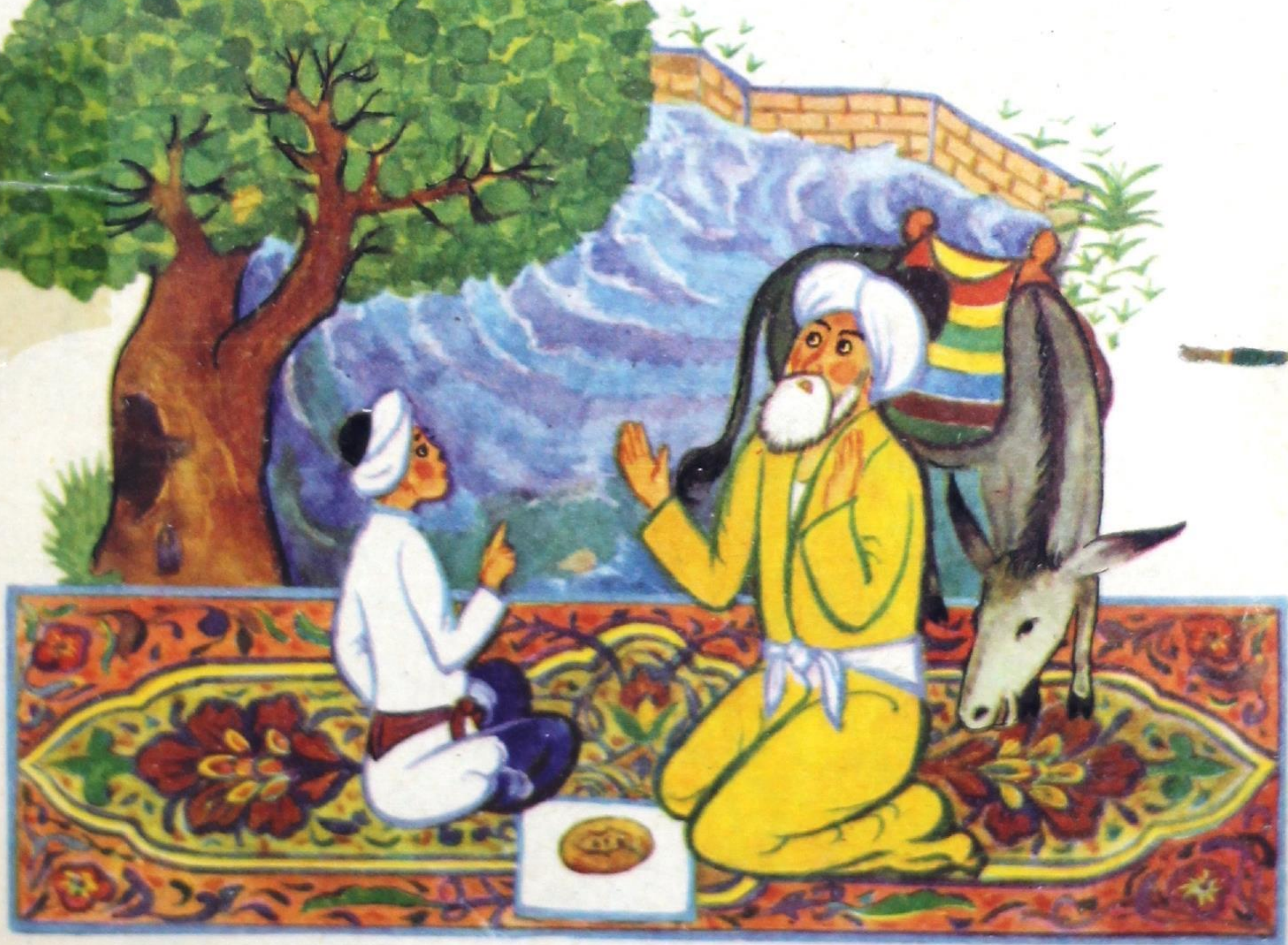
ТАДБИР ЧӢ БОШАД?

Шахсе бо дӯсте гуфт, ки:

— Маро чашм дард мекунад. Тадбир чӣ бошад?

Гуфт:

— Маро порсол дандон дард мекард, баркандам.

ДУЗД ВА ФАҚИР

Дузде дар шаб хонаи фақире мечуст. Фақир бедор шуд. Гуфт:

— Эй мардак, он чи ту дар торикӣ мечӯӣ, мо дар рӯзи равшан мечӯем ва намеёбем.

МАТОИ ТУФАЙЛӢ

Туфайлиро пурсиданд, ки:

— Иштиҳо дорӣ?

Гуфт:

— Мани бечора дар қаҳон ҳамин матоъ дорам.

ДАРВЕШ ВА КАДХУДОӢН

Дарвеше ба дари деҳе расид. Қамъе кадхудоёнро дид он ҷо нишаста. Гуфт:

— Маро чизе бидиҳед вагарна бахудо бо ин деҳа ҳамон кунам, ки бо он деҳаи дигар кардам.

Эшон битарсиданд. Гуфтанд: «Мабодо ки соҳире ё валие бошад, ки аз ӯ харобӣ ба деҳаи мо расад». Он чи хост, бидоданд.

Баъд аз он пурсиданд, ки:

— Ту бо он деҳа чӣ кор кардӣ?

Гуфт:

— Он ҷо саволе кардам. Чизе надоданд, ба ин ҷо омадам. Агар шумо чизе намедодед, ин деҳаро низ раҳо мекардам ва ба деҳи дигар мерафтам.

ҚАЛ ВА ҲАММОМӢ

Қале аз ҳаммом берун омад, кулоҳаш дуздида буданд. Бо ҳаммомӣ моҷаро мекард. Ҳаммомӣ гуфт:

— Ту ин чо омадӣ, кулоҳ надошти.

Гуфт:

— Эӣ мусулмонон, ин сар на аз он сарҳост, ки бекулоҳ ба роҳ тавон бурд.

НАСИҲАТИ ЛӢЛИ

Лӯлие бо писари худ моҷаро мекард, ки:

— Ту ҳеч коре намекуни ва умр дар батолат (бекорӣ) басар мебарӣ. Чанд бо ту гӯям, ки муаллақ задан биомӯз, сағ аз чанбар қаҳонидан ва расанбозӣ таълим кун, то аз умри худ бархурдор шавӣ.

Агар аз ман намешунавӣ, бахудо, туро дар мадраса андозам; то он илми мурдареги эшон биомӯзӣ ва донишманд шавӣ ва то зинда бошӣ, дар мазаллат ва фалокат ва ибдор (бадбахтӣ) бимонӣ ва як чав аз ҳеч чо ҳосил натавонӣ кард.

НАРДБОНФУРӢШ

Хуросонӣ ба нардбон ба боғи дигаре мерафт, то мева бидуздад. Худованди (соҳиби) боғ бирасид ва гуфт:

— Дар боғи ман чӣ кор дорӣ?

Гуфт:

— Нардбон мефурушам.

Гуфт:

— Нардбондар боғи ман мефурӯшӣ?

Гуфт:

— Нардбон аз они ман аст, ҳар куҷо ки хоҳам, мефурӯшам.

ДАР МОҲИ РАМАЗОН

Шахсеро дар понздаҳуми рамазон бигирифтан, ки ту рӯза хурдай. Гуфт:

— Аз рамазон чанд рӯз гузаштааст?

Гуфтанд:

— Понздаҳ рӯз.

Гуфт:

— Чанд рӯз мондааст?

Гуфтанд:

— Понздаҳ рӯз.

Гуфт:

— Мани мискин аз ин миён чӣ хурда бошам?

ДУЗД ВА ПУШТОРАИ ПИЁЗ

Яке дар боғи худ рафт. Дуздеро пушторои пиёз дарбаста дид.

Гуфт:

— Дар ин боғ чӣ мекуни?

Гуфт:

— Ба роҳ мегузаштам, ногоҳ бод маро дар боғ андохт.

202573

Гуфт:

— Чаро пиёз баркандӣ?

Гуфт:

— Бод маро мерабуд, даст дар бунаҳи пиёз мезадам, аз замин бармеомад.

Гуфт:

— Мусаллам, кӣ гирд кард ва пуштора баст?

Гуфт:

— Валлоҳ, ман низ дар ин фикр будам, ки омадӣ.

СҶҲАТИ ДУ ДҶСТ

Шахсе бо дӯсте гуфт:

— Панҷоҳ ман гандум доштам. То маро хабар шуд, мушон хурда буданд.

ӯ гуфт:

— Ман низ панҷоҳ ман гандум доштам. То мушонро хабар шуд, ман тамом хурда будам.

ХОҶА ШАМСИДДИН ВА ПАҲЛАВОН АВАЗ

Хоҷа Шамсиддини соҳибдевон паҳлавон Авазро ба Луристон мефиристод. Гуфт:

— Чанд саги тозӣ бо худ биёр!

Паҳлавон бирафт ва сагро фаромӯш кард. Чун боз ба Табрез омад, саг ба ёдаш омад. Бигуфт, то саге чанд дар бозор гирифтанд. Бо худ пеши хоҷа бурд. Хоҷа гуфт:

— Ман саги тозӣ хостам.

Паҳлавон гуфт:

— Саги тозӣ чи гуна бошад?

Хоҷа гуфт:

— Саги тозиро гӯш дароз бошад ва дум борик ва шикам лоғар.

Аваз гуфт:

— Ман думу гӯш намедонам. Агар панҷ рӯз ин сагон дар хонаи хоҷа бошанд, аз гуруснагӣ шикам чунон лоғар шаванд, ки аз ҳалқаи ангуштарӣ бичаҳанд.

ШУКРИ ҚАЗВИНӢ

Қазвинӣ ҳар гӯш карда буд, гирди шаҳр мегашт ва шукр мегуфт. Гуфтанд:

— Шукр чаро мекунӣ?

Гуфт:

— Аз баҳри он ки ман ба ҳар нанишаста будам, вагарна ман низ имрӯз чаҳорум рӯз будӣ, ки гӯш шуда будамӣ.

ДЕҲҚОН ВА ХОҶА БАҲОУДДИН

Деҳқоне дар Исфаҳон ба дари Хоҷа Баҳоуддини соҳибдевон рафт. Ба хоҷасаро гуфт, ки:

Ба хоҷа бигӯй, ки худо берун нишастааст, бо ту коре дорад.

Бо хоҷа бигуфт. Ба ҳозир кардани ӯ ишора кард. Чун даромад, пурсид, ки:

— Ту худой?

Гуфт:

— Оре.

Гуфт:

— Чӣ гуна?

Гуфт:

— Ҳол он ки ман пеш деҳхудо ва боғхудо ва хонахудо будам. Ҷонишинони ту деҳ ва боғ ва хона аз ман ба зулм бисутуданд, худо монд.

ГҶРИ АЛАМБАРДОРИ РАСУЛ

Шахсе ба мазоре расид, гӯре сахт дароз дид. Пурсид:

— Ин гӯри кист?

Гуфтанд:

— Аз они аламбардори расул аст.

Гуфт:

— Магар бо аламаш гӯр карданд.

будамӣ

44053

Муҳаррир *Ҳикмати Неъмат*
Мусаввир *Акрам Хусамов*

Барои кудакон
Убайд Зоқони

ОТРЫВКИ ИЗ «ДИЛКУШО»

(на таджикском (персидском) языке)

Аз силсилаи «Дурдона»

Муҳаррири ороиш *В. Будный*
Муҳаррири техники *М. Саидова*
Мусаххех *Р. Агоева*

БИ № 736

Ба матбаа 5.02.91 супурда шуд. Ба чопаш 04.06.91 ам-
ва. Андозан 70x90^{1/16}. Қоғози офсети № 1. Гарни-
тури Чузъи чопи шартӣ 2,34
и ҶЗБ-ро хисоби 1,756.
37. Нарҳаш 1 с. 20 тин.

Душанбе, кучаи Рудақӣ, 33.
Ҷаи давлатии ЧШС
№3. Душанбе, кучаи

Ма.

будамі

Эти «Адиб», 1991

Ҳикмати Неъмат